سلسله مباحث مهدویت

حکومت حضرت مهدی (علیه السلام) در عصر ظهور

علی اصغر رضوانی

بسم الله الرحمن الرحیم

حکومت حضرت مهدی علیه السلام در عصر ظهور

نویسنده:

علی اصغر رضوانی

ناشر چاپی:

مسجد مقدس جمکران

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

حکومت حضرت مهدی علیه السلام در عصر ظهور

مشخصات کتاب

سرشناسه : رضوانی علی اصغر، ۱۳۴۱

عنوان و نام پدیدآور : حکومت حضرت مهدی علیه السلام در عصر ظهور/ تالیف علی اصغر رضوانی

مشخصات نشر : قم : مسجد مقدس جمکران ، ۱۳۸۵.

مشخصات ظاهری : ۶۳ ص

فروست : سلسله مباحث مهدویت

شابک : ۲۰۰۰ ریال ۹۶۴-۹۷۳-۰۰۱-X : ؛ ۴۰۰۰ ریال (چاپ دوم) ؛ ۴۰۰۰ ریال (چاپ سوم) ؛ ۶۰۰۰ ریال چاپ چهارم: ۹۷۸-۹۶۴-۹۷۳-۰۰۱-۱

وضعیت فهرست نویسی : فاپا

یادداشت : چاپ دوم : زمستان ۱۳۸۵.

یادداشت : چاپ سوم: زمستان ۱۳۸۶.

یادداشت : چاپ چهارم : تابستان ۱۳۸۷.

یادداشت : کتابنامه به صورت زیرنویس.

موضوع : محمدبن حسن (عج)، امام دوازدهم ۲۵۵ق -

موضوع : مهدویت موضوع : مهدویت-- انتظار

شناسه افزوده : مسجد جمکران (قم)

رده بندی کنگره : BP۲۲۴/ر۵۶ح۸ ۱۳۸۵

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۴۶۲

شماره کتابشناسی ملی : م ۸۵-۱۱۴۵۴

ص:۱

اشاره

مقدمه ناشر

در عصر کنونی که دشمنان بشریت، افکار و عقاید انحرافی را در جامعه جهانی ترویج می کنند و منجی موعود واقعی را برای حیات و قدرت پوشالی و کاخ عنکبوتی خود خطرناک می دانند، درصدد ایجاد انحراف فرهنگی برآمده اند و با پوچ گرایی، جامعه بشری و اخلاق و رفتار نیکو را مورد تعرّض قرار داده اند، برآن شدیم تا حقیقت مهدویت را با سلسله مباحث مختصر منجی موعود برای مشتاقان علم و فضیلت عرضه نماییم.

امید است مورد توجّه حضرت حقّ جلّ و علا قرار گیرد.

مدیر مسؤول انتشارات مسجد مقدّس جمکران حسین احمدی

ص:۷

پیشگفتار

برای تشکیل جامعه واحد و امت واحده، یک موضوع ضروری است و آن جهان بینی واحد و اعتقاد واحد است.

در دوران ظهور و روزگار دولت عـدل بنیاد مهـدوی علیه السـلام جهان بینی واحدی بر جهان حاکم می گردد و راه و روش و برنـامه هـا یکی است، و یک پارچگی و یگانگی واقعی در عقیـده و مرام پدیـد می آیـد، و مردمان همه یکـدل و یک زبان به سوی سعادت و صلاح حرکت می کنند.

امام مهدی علیه السـلام که مصـلحی حقیقی است و راه و روش او بر پایه قانون جاویدان حقّ و عدل استقرار دارد و با فطرت و سرشت انسان ها هماهنگ و سازگار است، وحـدتی واقعی را بر اساس اصول توحیـد و ایدئولوژی اسـلامی پی می ریزد و همه انسان ها را در زیر شعار یگانه و دین واحد گرد می آورد.

امام علی علیه السلام به مالک بن حمزه فرمود: «... در این زمان قائم ما قیام کند و همه را بر یک مرام و عقیده گرد آورد».(۱)

ص:۹

۱- ۱. الغیبه، نعمانی، ص ۲۰۶.

امام صادق علیه السلام فرمود: «فواللَّه یا مفضّل! لیرفع عن الملل والأدیان الاختلاف ویکون الدین کلّه للَّه»؛(۱) «... به خدا سوگند ای مفضّل! [امام قائم از میان ملّت ها و آیین ها اختلاف را برمی دارد و یک دین بر همه حاکم می گردد.»

تجلّی اسلام در عصر ظهور

دینی که خود امام مهدی علیه السلام به آن متدّین است و بعد از ظهور با آن بر مردم حکومت می کند، دین اسلام است. این مدّعا را با چند دلیل می توان به اثبات رساند:

۱ - از آنجا که حضرت مهدی علیه السلام خاتم اوصیای پیامبر اسلام است، و قرار است به طور حتم او بر عالم حکومت کند، لذا به طور حتم دین حاکم در آن زمان، دین اسلام است.

۲ - از آنجا که حکومت حضرت مهدی علیه السلام مطابق روایات متواتره و صحیحه، حکومت عدل در تمام زمینه هاست، و عدل کامل نیز منحصر در اسلام است، نتیجه می گیریم نظامی را که حضرت مهدی علیه السلام با آن حکومت خواهد کرد، نظام اسلام خواهد بود.

۳ - مطابق برخی از اخبار، حضرت مهدی علیه السلام بر امت اسلامی حکومت خواهد کرد، این روایات به نوبه خود دلالت دارد که حکم او اسلامی بوده و احکام اجرایی او اسلامی خواهد بود.

ترمذی به سند حسن از ابی سعید خدری از پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله نقل کرده که فرمود: «همانا در میان امّت من مهدی است که خروج خواهد کرد...».(۲)

۱- ۲. بحارالأنوار، ج ۵۳، ص ۴.

۲- ۳. الحاوی للفتاوی، ج ۲، ص ۱۲۶.

۴ – برخی از روایات نیز به طور صریح دلالت دارد بر این که حضرت مهدی علیه السلام احکام اسلام و سنت رسول خداصلی الله علیه وآله را بعد از ظهور به اجرا خواهد گذاشت: طبرانی در «المعجم الاوسط» و نیز ابونعیم اصفهانی از ابی سعید خدری نقل کرده اند که گفت: از رسول خداصلی الله علیه وآله شنیدم که می فرمود: مردی از اهل بیتم خروج می کند که به سنت من قیام می نماید...».(۱)

۵ – روایاتی که به طور متواتر از رسول خداصلی الله علیه وآله و ائمه اهل بیت علیهم السلام وارد شده که امام مهدی علیه السلام زمین را پر از عدل و داد خواهد کرد. و عدل کامل تنها در دین خاتم و کامل متجلّی است که همان دین اسلام است. نتیجه این که دینی که حاکم در عصر ظهور است، همان دین اسلام می باشد.

اهل کتاب در عصر ظهور

از برخی روایات استفاده می شود که در عصر دولت حضرت مهدی علیه السلام جز مسلمان احدی روی زمین باقی نمی ماند.

ابن بکیر می گوید: از حضرت ابوالحسن علیه السلام تفسیر آیه شریفه « وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِی السَّماواتِ وَالأَرْضِ طَوْعاً وَکَرْهاً وَإِلَیْهِ یُرْجَعُونَ » را سؤال کردم، فرمود: «أنزلت فی القآئم علیه السلام إذا خرج فی الیهود والنصاری والصابئین والزنادقه وأهل الردّه والکفّار فی شرق الأرض وغربها، فعرض علیهم الإسلام، فمن أسلم طوعاً أمره بالصلوه والزکوه وما یؤمر به المسلم ویجب للّه علیه، ومن لم یسلم ضرب عنقه حتّی لا یبقی فی المشارق والمغارب أحد

ص:۱۱

۱– ۴. همان، ص ۱۳۱.

إلّا وحّد اللَّه»؛(۱) «آیه مذکور در شأن قائم نازل شده است، وقتی آن جناب ظاهر شود دین اسلام را بر یهود و نصارا و صابئین و کفار شرق و غرب عرضه می دارد، پس هر کس با میل و اختیار اسلام بیاورد او را به نماز و زکات و سایر واجبات امر می کند، و هر کس از قبول اسلام سرباز زند، گردنش را می زند، تا آنکه در شرق و غرب زمین جز موحد و خداپرست کسی باقی نمی ماند ...».

ولی با مراجعه به روایات دیگر پی خواهیم برد که یهود و نصارا تا روز قیامت باقی خواهند ماند.

ابوبصیر می گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم که صاحب الامر با اهل ذمه، یهود و نصارا چه خواهد کرد؟ فرمود: «... یسالمهم کما سالمهم رسول اللَّه صلی الله علیه وآله، ویؤدّون الجزیه عن ید وهم صاغرون...»؛(۲) «مانند پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله با آنان مصالحه می کند، آنها هم با کمال تواضع و خواری جزیه می دهند.»

امام باقرعلیه السلام فرمود: «صاحب امر، مهدی نامیده شده به جهت آن که تورات و سایر کتاب های آسمانی را از غاری که در انطاکیه واقع شده خارج می کند و بین اهل تورات به تورات و اهل انجیل به انجیل و اهل زبور به زبور و اهل قرآن به قرآن حکم خواهد کرد».(۳)

از آنجا که این دسته روایات که دلالت بر بقای یهود و نصارا تا روز قیامت دارد با ظاهر آیات قرآن مطابق است، لذا آن را بر طایفه اوّل از روایات مقدم می داریم.

۱- ۵. بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۳۴۰.
۲- ۶. بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۳۷۶ و ۳۸۱.
۳- ۷. الغیبه، نعمانی، ص ۱۲۵.

خداونـد متعـال می فرمایـد: « وَمِنَ الَّذِینَ قالُوا إِنّا نَصاری أَخَـذْنا مِیثاقَهُمْ فَنَسُوا حَظّاً مِمّا ذُکِّرُوا بِهِ فَأَغْرَیْنا بَیْنَهُمُ العَـداوَهَ وَالبَغْضآءَ إِلی یَوْمِ القِیامَهِ »؛(۱) «و ما از کسانی که ادعای نصرانیت داشتند پیمان گرفتیم، پس قسمتی از پندهای ما را فراموش نمودند، ما هم دشمنی و کینه را تا قیامت در بینشان انداختیم.»

و نیز می فرماید: « إِذْ قالَ اللَّهُ یا عِیسـی إِنِّی مُتَوَفِّیکَ وَرافِعُکَ إِلَیَّ وَمُطَهِّرُکَ مِنَ الَّذِینَ کَفَرُوا وَجاعِلُ الَّذِینَ اتَّبَعُوکَ فَوْقَ الَّذِینَ کَفَرُوا إِلی یَوْمِ القِیامَهِ »؛(۲) «یادآور زمانی را که خداوند فرمود: ای عیسـی! همانا من تو را گرفته و به سوی خویش برآرم و از کفّار دورت نمایم و پیروانت را تا قیامت بالادست و مسلط بر کفار گردانم.»

از این آیات و آیات دیگر اسـتفاده می شود که یهود و نصارا تا روز قیامت باقی خواهنـد مانـد، هر چنـد ممکن است در اقلیت باشند و بدون آنکه صاحب اختیار و اقتدار گردند، در پناه دولت اسلامی جان و مال و آبرو و ناموس آنها محفوظ باشد.

در آیه اخیر دو نکته قابل توجه است:

۱ - این که مقصـود به «توفّی» در آیه اخـذ به قوت و تمـام است نه مرگ، آن گونه که علامـه طباطبـایی رضـی الله عنه از اهل لغت نقل کرده است.

۲ - مقصود از متابعین حضـرت عیسی علیه السلام که بر کفار تفوق داده شده اند کسانی هستند که در زمان آن حضرت و بعد از ایشان در خط توحید بوده و بعد از ظهور اسلام از پیامبر آن؛ یعنی حضرت محمدصلی الله علیه وآله پیروی کرده اند.

ص:۱۳

۱- ۸. سوره مائده، آیه ۱۴.

۲- ۹. سوره آل عمران، آیه ۵۵.

رفتار حضرت مهدی علیه السلام با اهل کتاب

مطابق برخی از روایات، حضرت مهدی علیه السلام بین اهل تورات به توراتشان و بین اهل انجیل به انجیلشان و بین اهل زبور به زبورشان حکم خواهد کرد.

حال سؤال این است که اگر همه اهل عالم مسلمان هستند، چرا حکم بین تمام مردم در عصر ظهور یکسان نخواهد بود؟

در این باره می گوییم: همان گونه که قبلاً اشاره شد کسانی که از اهل کتاب معاند نبوده و درصدد ستیز و جنگ و مقابله با حضرت و حکومت او برنیایند می توانند در ذمه اسلام و مسلمین بوده و با اعطای جزیه به زندگی خود ادامه دهند.

و در مورد سؤال چند احتمال وجود دارد:

۱ - مقصود از آن روایات تطبیق این کتب در آن قسمتی است که فرمان به دخول در اسلام و ایمان به پیامبر داده است. اموری که در نسخه هایی از انجیل که حضرت مهدی علیه السلام یا حضرت عیسی علیه السلام به آنها نشان می دهند موجود است.

۲ - این که مقصود آن است که حضرت احکام این کتب را بر معتقدان به آنها که اسلام نیاورده اند ولی تحت ذمه اسلامند به اجرا خواهد گذاشت.

تجلّی تشیع در عصر ظهور

شکی نیست که اسلام آخرین دین بشر از جانب خداوند متعال است. لذا خداوند متعال پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله را به عنوان «خاتم النبیین» توصیف کرده، آن حضرت نیز تصریح به این نموده که بعد از خود پیامبری دیگر نخواهد بود. لکن سؤال این است که از بین مذاهب موجود کدامین مذهب از مذاهب اسلامی به اجرا در خواهد آمد؟

ص:۱۴

این است که مطابق آیات و روایات فراوان دین حاکم در عصر ظهور دین اسلام است،(۱) ولی با ضمیمه کردن این آیات به آیه اکمال پی می بریم که مذهب رایج در عصر ظهور همان مذهب تشیع است.

خداوند متعال می فرماید: « اَلیَوْمَ أَکْمَلْتُ لَکُمْ دِینَکُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَیْکُمْ نِعْمَتِی وَرَضِیتُ لَکُمُ الإِسْلامَ دِیناً »؛(۲) «امروز دین شما را کامل کردم و نعمت خود را بر شما تمام نمودم و اسلام را به عنوان آیین [جاودان شما پذیرفتم.»

در آن روز چه اتفاق افتاده است که خداوند به سبب آن دین خود را بر مردم کامل کرده و نعمت را بر آنان تمام نموده است، و اسلام را همراه با آن پذیرفته است؟ کلید فهم این سؤال ها بررسی شأن نزول آیه و روشن شدن مصداق کلمه «الیوم» در آیه شریفه است.

با مراجعه به روایات و بیان مفسّرین در ذیل آیه فوق پی می بریم که شأن نزول آیه قضیه ای است که در غدیر خم، روز هیجدهم ذی حجه اتفاق افتاده است. در آن روز پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله دست حضرت علی علیه السلام را بلند کرده و او را به عنوان امام و خلیفه و جانشین بعد از خود معرّفی کرده است. پس دین مرضی خداوند در عصر ظهور که بر همه ادیان غالب خواهد شد، همان دینی است که در مذهب تشیع یعنی پیروی از امام علی علیه السلام و یازده امام معصوم از فرزندان او متبلور شده است.

لذا خداوند متعال در سوره نور می فرماید: « ... وَلَیُمَکِّنَنَّ لَهُمْ دِینَهُمُ الَّذِی

۱- ۱۰. سوره توبه، آیه ۳۳.

۲- ۱۱. سوره مائده، آیه ۳.

ارْتَضی لَهُمْ... »؛(۱) «و دینی را که برای آنها پسندیده است پیاده خواهد نمود.»

این دین پسندیده همان دینی است که در روز غدیر خم با خطّ ولایت مستدام است.

برخورد امام زمان علیه السلام با انحرافات فکری

یکی از مشکلاتی که امام مهدی علیه السلام با آن روبه رو می شود، مشکل انحراف ها و برداشت ها و تفسیرهای نادرستی است که در راه و روش های دین خدا و اصول و فروع احکام الهی پدید آمده و قرن ها در ذهن جامعه اسلامی نفوذ و رسوخ کرده است. این موضوع، مانع عظیمی بر سر راه امام مهدی علیه السلام است؛ زیرا کفر و کافر به سلاحی مجهّز نیست و انسان بی اعتقاد، حقّی را به نام اسلام واژگونه نیاموخته است و برای او اصل یا اصولی را نادرست تفسیر نکرده و چیزی را به شکل انحرافی و نادرست به نام دین خدا در ذهن مردم جای نداده است و آیه یا حدیثی را به رأی و دلخواه خویش معنی نکرده است... این کار آسانی است، لیکن با مسلمان و مدّعی خداشناسی که تعالیم دین یا بخش هایی از آن را به گونه ای انحرافی آموخته و معنای بسیاری از احادیث و آیات قرآنی را برعکس فهمیده است و... چگونه می توان روبه رو شد؟ و چه سان می توان به این طبقه فهماند که این افکار و اندیشه ها و تفسیر و تأویل ها که آنان و جامعه و پیشوایان و مبلّغان مذهبی ایشان به نام دین آموزش داده اند و سال ها بلکه قرن ها گفته و تکرار کرده اند دین خدا نیست؟ در این جا

۱- ۱۲. سوره نور، آیه ۵۵.

مشکلاتی روی می دهد که در مورد کافران و بی اعتقادان وجود ندارد؟ این جریان یکی از موانع بزرگ بر سر راه امام مهدی علیه السلام است؛ زیرا در این جریان امام تنها با توده های ناآگاه رو در رو نیست، بلکه عاملین اصلی توجیه ها و تأویل ها و انحراف ها و تحریف ها نیز پشت سر آنان قرار دارند و همواره به تحریک افکار و فتنه گری مشغول اند. عاملان اصلی برعکس تفسیر کردن قرآن و حدیث از سه جریان تشکیل می شوند:

۱ – روحانیان دنیادار و وابسته.

۲ . سرمایه داران و اشراف بی دین.

۳ . حکومت های به ظاهر اسلامی.

شاید بخشی از برنامه های کشتار گسترده و فراگیر امام مهدی علیه السلام در جامعه های اسلامی در این ارتباط باشد و به این علت باشد که مسلمانان با حربه اسلام انحرافی – که در حقیقت ضدّ اسلام است – به جنگ با امام برمی خیزند، و امام ناگزیر با قاطعیّت با آنان روبه رو می شود، البته در صورتی که از افکار و اندیشه های نادرست خویش دست برندارند.

امام صادق علیه السلام فرمود: «إنّ قآئمنا إذا قام استقبل من جهله الناس أشدّ ممّا استقبله رسول اللّٰه من جهّال الجاهليّه. قلت: وكيف ذلك؟ قال: إنّ رسول اللّٰه صلى الله عليه وآله أتى الناس وهم يعبدون الحجاره والصخور والعيدان والخشب المنحوته، وأنّ قآئمنا إذا قام أتى الناس وكلّهم يتأوّل عليه كتاب اللّٰه ويحتجّ عليه به ...»؛(۱) «آزاری که قائم به هنگام رستاخیز خویش از جاهلان آخرالزمان

ص:۱۷

۱– ۱۳. الغیبه، نعمانی، ص ۲۹۷.

بیند بسی سخت تر است از آن همه آزار که پیامبرصلی الله علیه وآله از مردم جاهلیّت دید. راوی می گوید: گفتم این چگونه می شود؟ امام فرمود: پیامبر به میان مردم آمد در حالی که ایشان سنگ و صخره و چوب و تخته های تراشیده را می پرستیدند، و قائم ما که قیام کند مردمان همه از کتاب خدا برای وی دلیل می آورند و آیه های قرآن را تأویل و توجیه می کنند.»

مشکل امام زمان علیه السلام، مشکل توده های جاهل و نادانی است که در دوران عمر خود گرفتار بدآموزی های گسترده در تعالیم دین بوده اند و به رهبری و راهنمایی تزویرگران عالم نما از سر جهل رو در روی امام و منجی خویش می ایستند، و با تحریک مدعیان دروغین علم دین با امام بر حقّ به ستیز برمی خیزند، و درگیری با حربه تأویل قرآن خواهد بود.

کوشش امام و رسالت او تطبیق درست و دقیق تعالیم قرآن بر مسائل حیات بشری و مشخّص کردن حدّ و مرزهای واقعی احکام اسلام است.

مقابله با تبعیض نژادی

گرچه برخی ادیان محرّف و آیین های شبه دینی، معتقد به برتری برخی عناصر و انسان ها بر برخی دیگرند، لکن مطابق ادله ای که به آنها اشاره خواهیم کرد در حکومت و دولت حضرت مهدی علیه السلام نژادپرستی جایگاهی ندارد:

۱ - دعوت حضرت بر اساس احکام اسلامی است، و می دانیم که اسلام به طور صریح نژادپرستی را نفی می کند، آنجا که می فرماید: « یا أَیُّهَا النّاسُ إِنّا خَلَقْناکُمْ مِنْ ذَکَرٍ وَأُنْثی وَجَعَلْناکُمْ شُعُوباً وَقَبآئِلَ لِتعارَفُوا إِنَّ أَکْرَمَکُمْ عِنْدَ

اللَّهِ أَتْقیکَمْ »؛(۱) «ای مردم! ما شما را از یک مرد و زن آفریدیم و شما را از تیره ها و قبیله ها قرار دادیم تا یکدیگر را بشناسید [ولی گرامی ترین شما نزد خداوند با تقواترین شماست.»

اسلام دین عموم مردم در عصر ظهور است و اختصاص به قوم و دسته خاصّی ندارد. خداوند می فرماید: « وَما أَرْسَلْناکَ إِلّا کآفَّهً لِلنّاسِ بَشِیراً وَنَذِیراً وَلکِنَّ أَکْثَرَ النّاسِ لایَعْلَمُونَ »؛(۲) «ما تو را جز برای همه مردم نفرستادیم تا بشارت دهی و بترسانی، ولی بیشتر مردم نمی دانند.»

اسلام ملاک های جدیدی را برای برتری جویی قرار داده است که هیچ ارتباطی با نژادپرستی و عنصریّت ندارد:

الف. علم: « قُلْ هَلْ یَسْتَوِی الَّذِینَ یَعْلَمُونَ وَالَّذِینَ لایَعْلَمُونَ إِنَّما یَتَذَکَّرُ أُولُوا الأَلْبابِ »؛(۳) «بگو آیا کسانی که می دانند با کسانی که نمی دانند یکسانند؟ تنها خردمندان متذکّر می شوند.»

ب. تقوا: « إِنَّ أَکْرَمَکُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقیکُمْ »؛(۴) «همانا گرامی ترین شما نزد خداوند با تقواترین شماست.»

ج. جهاد: « لایَسْتَوِی الْقاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ غَیْرَ أُولِی الضَّرَرِ وَالْمُجاهِدِینَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ بِأَمْوالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ المُجاهِدِینَ بِأَمْوالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَی القاعِدِینَ دَرَجَهً... »؛(۵) «[هرگز] افراد با ایمانی که بدون بیماری و ناراحتی از جهاد بازنشستند، با مجاهدانی که در راه خدا با مال

۱- ۱۴. سوره حجرات، آیه ۱۳.

۲- ۱۵. سوره سبأ، آیه ۲۸.

۳- ۱۶. سوره زمر، آیه ۹.

۴- ۱۷. سوره حجرات، آیه ۱۳.

۵- ۱۸. سوره نساء، آیات ۹۵ و ۹۶.

و جان خود جهاد کردنـد یکسان نیسـتند. خداونـد مجاهدانی را که با مال و جان خود جهاد نمودند بر قاعدان [ترک کنندگان جهاد] برتری مهمّی بخشیده ...».

۲ – دعوت حضرت مهدی علیه السلام و دولت او جهانی است، و این نوع دعوت با نژادپرستی سازگاری ندارد.

۳ – مطابق برخی از روایات، دولت حضرت مهدی علیه السلام دولتی متعادل و مخالف با نژاد پرستی است:

الف. روایـاتی که دلالت دارد بر این که حکم حضـرت بر عرب شدیـد است.(۱) و اگر قرار بر حکومت نژادپرسـتی باشـد این روایات متضافره بی معنا خواهد بود.

ب. روایاتی که دلالت دارد بر این که اصحاب خالص حضرت از نژادهای مختلف و از کشورهای مختلف هستند.

شیخ طوسـی از ابی بصـیر از امام صادق علیه السـلام نقل کرده که درباره اصـحاب قائم علیه السلام فرمود: «سیصد و سیزده نفر مرد به عدد اهل بدر از مکان های مختلف به سوی او می آیند».(۲)

۴ – مطـابق برخی از روایـات، حضـرت به سـیره رسول خداصـلی الله علیه وآله عمل خواهنـد نمود. و می دانیم که سـیره رسول خداصلی الله علیه وآله نفی هرگونه نژادپرستی بوده است.

نوع حکومت حضرت مهدی علیه السلام

می توان به طور جزم ادعـا کرد که نوع حکومت حضـرت مهـدی علیه السـلام شبیه هیـچ یک از حکومت های موجود در دنیا نیست زیرا:

۱– ۱۹. صحیح بخاری، ج ۹، ص ۶۰.

۲– ۲۰. الغیبه طوسی، ص ۲۸۴.

اوّلاً: حضـرت مهدی علیه السـلام قرار است در عصر ظهورش اسلام را به تمام معنا به عنوان برنامه حکومتی عادل پیاده کند، و می دانیم که برنامه های اسلامی با هیچ یک از نظام های حکومتی جهان مطابقت و مشابهت کامل ندارد.

ثانیاً: اساس و بنیاد حکومت های رایج در دنیا بر ظلم و تعدّی استوار است، حتّی حکومت دموکراسی که براساس رأی اکثریّت اسـتوار است، در آن ظلم به اقلیتی است که حـاکم و حکومت او را نپـذیرفته است، در حالی که امام زمان علیه السـلام یکی از اهداف اصلی حکومتش برچیدن ظلم و بی عدالتی و گسترش عدل و داد در سطح کلّ جامعه است.

ثالثـاً: همه نظـام هـا و قوانین موجود در جهان بر مادّیت و اسـقاط عنصـر الهی در امور اسـتوار است، خواه به صـراحت تصـریح کرده باشـند همانند مارکسـیست ها یا ضـمناً همانند هر حکومتی دیگر، در حالی که نظام حکومتی حضرت مهدی علیه السلام بر پایه معنویّت و ربط انسان به خـدا و تربیت جسم و روح اسـتوار است. لذا تمام قوانین حکومت حضـرت، قوانین الهی خواهد بود.

رابعـاً: حکومت امام زمان علیه السـلام نوع حکومتی است که تمام خواسـته های مادی و معنوی بشـر را که در دوره های قبل و حکومت های پیشـین برآورده نشـده است تأمین خواهـد کرد. و مردم را از یأس و ناامیدی که از ناکامی حکومت های پیشـین پدیـد آمـده برطرف می سازد. و لـذا در روایات آمـده است: «همانا دولت ما آخرین دولت است و برای هیـچ اهل بیتی دولتی نیست جز آن که قبل از ما مالک حکومت خواهند شد، تا این که وقتی سیره ما را دیدند

ص:۲۱

نگویند: اگر ما مالک شده بودیم به مثل همین روش عمل می کردیم. و این است گفتار خداوند متعال: « وَالعاقِبَهُ لِلْمُتَّقِینَ ».(۱)

روش حکومتی حضرت مهدی علیه السلام

امام مهدی علیه السلام در راه و روش خویش سازش ناپذیر است و در اجرای حدود و احکام الهی و مبارزه با ستمگران قاطعیتی خدایی دارد. چشم پوشی و مسامحه ای در راه و روش او نیست. از ملامت ملامت گران نمی هراسد، از هیچ مقام و قدرتی نمی ترسد، و بدون هیچ گونه ملاحظه ای تبهکاران را کیفر می دهد.

قاطعیت، خصلت همه رهبران راستین الهی است و در امام مهدی علیه السلام این خصلت در حدّ اوج و کمال است. و معیار پاک سازی اجتماعات بشری همین است.

امام باقرعلیه السلام فرمود: «قائم قیام می کند... بر اعراب سختگیر است و راه و روش او شمشیر بوده و در راه اجرای برنامه های الهی از ملامت ملامت گران نمی هراسد».(۲)

امام کاظم علیه السلام فرمود: «... خداوند برای دوازدهمین امام از خاندان ما هر دشواری را آسان می گرداند و به دست او هر جبّار سرسختی نابود می شود و هر شیطان سرکشی هلاک می گردد».(۳)

ص:۲۲

۱- ۲۱. اعلام الوری، ص ۴۳۲.

۲- ۲۲. الغیبه، نعمانی، ص ۲۳۳.

۳- ۲۳. کمال الدین، ج ۲، ص ۳۶۹.

سامان پذیری زندگی مردم

در زیارت نامه ها و روایاتی که درباره حضرت مهدی علیه السلام و عصر ظهور رسیده به زندگی اصیل و درست انسان در پرتو فروغ جاودانه تعالیم امام مهدی علیه السلام اشاره رفته است.

در زیارتی درباره حضرت مهدی علیه السلام می خوانیم: «... السلام علی ربیع الأنام ونضره الأیّام...»؛(۱) «سلام بر بهاران زندگی مردمان و طراوت روزگاران ...».

امام حسین علیه السلام فرمود: «منّا اثنی عشر مهدیّاً... وآخرهم التاسع من ولدی وهو القآئم بالحقّ، یحیی اللّٰه به الأرض بعد موتها ...»؛(۲) «در خاندان ما دوازده مهدی است... آخر آنان نهمین فرزند من است که به حقّ قیام کند، و خداوند زمین مرده را به دست او زنده کند ...».

امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه « اِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ یُحْیِی الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِها... » فرمود: «یعنی خداوند زمین را با عدل قائم در رستاخیز ظهور او زنده می گرداند، پس از آنکه از ستم فرمانروایان ضلالت مرده باشد...».(۳)

سرلوحه برنامه های حضرت مهدی علیه السلام

گسترش عدالت در سراسر گیتی در رأس آرمان های انقلاب امام مهدی علیه السلام قرار دارد و از هدف های اساسی آن تحوّل عظیم جهانی است، چنان که این اصل از نخستین هدف ها و اصلی ترین برنامه های همه پیامبران بوده است، که

۱- ۲۴. مفاتیح الجنان، ص ۵۳۱.
۲- ۲۵. کمال الدین، ج ۱، ص ۳۱۷.
۳- ۲۶. الغیبه نعمانی، ص ۲۵.

در گذشته تاریخ، اجتماعات و مردمان را بدان فرا خوانده اند و در راه تحقق آن فداکاری های فراوان کرده اند. می توان گفت بیشترین درگیری و مبارزه پیامبران بر سر اجرای عدالت بوده است... .

امام زمان علیه السلام در برابر طبقات آگاه و عالمان و روشنفکرانی که بخواهند به گونه ای در برابر اجرای عدالت بایستند مقاومت می کند، و با کسانی که با توجیه کلام خدا و تأویل آیات قرآن کریم، قصد تضعیف مبانی انقلاب او را دارند درگیر می شود و آنان را از جلو راه انقلاب بر می دارد.

«عدل» به معنای رعایت دقیق حقّ و حقوق مردم و برابری همه آنها در برخورداری از حقوق و منافع مشروع و معقول خویش است، چنان که «ظلم» زیر پا نهادن حق و حقوق دیگران و نابرابری و تبعیض است. عدالت، زمینه حیات اجتماعی تنها در بخش ویژه ای از جامعه نیست، بلکه در همه ابعاد حیات فردی و اجتماعی، عامل اصلی حیات و زندگی انسان، اصل عدالت و عدل است. عدل حیات زندگی است و زندگی بی عدالت مرگی است که حیات پنداشته می شود.

امام حسین علیه السلام فرمود: «لو لم یبق من الدنیا إلّا یوم واحد لطوّل اللّٰه عزّوجلّ ذلک الیوم حتّی یخرج رجل من وُلدی فیملأها عدلاً وقسطاً کما ملئت جوراً وظلماً. کذلک سمعت رسول اللّٰه یقول»؛(1) «اگر از عمر دنیا تنها یک روز باقی مانده باشد خداوند آن روز را طولانی گرداند تا مردی از فرزندان من قیام کند و زمین را از عدل و داد پر کند، آن گونه که از ستم و بیداد آکنده باشد. این چنین از پیامبرصلی الله علیه وآله شنیدم.»

۱- ۲۷. کمال الدین، ج ۱، ص ۳۱۸.

امام زمان در لحظات نخستین پس از تولـد، دهان به سـخن گشود و عرض کرد: «... اللّهمّ انجز لی ما وعـدتنی وأتمم لی أمری وثبّت وطأتی واملأ الأرض بی عدلاً وقسطاً»؛(۱) « خداوندا! به آنچه بر من وعده دادی وفا کن، و امر مرا به کمال برسان، و گام های مرا استوار بدار، و زمین را به دست من آکنده از عدل و داد ساز.»

امام علی علیه السـلام درباره عصـر ظهور حضـرت مهدی علیه السـلام می فرماید: «... لینزعنّ عنکم قضاه السوء ولیقبضن عنکم المراضین ولیعزلنّ عنکم أُمرآء الجور ولیطهرنّ الأرض من کلّ غاشٍ»؛(۲) «... امام مهدی علیه السلام قاضیان زشت کار را کنار می گذارد و دست سازشـکاران را از سـرتان کوتاه می کند و حکمرانان ستم پیشه را عزل می نماید، و زمین را از هر نادرست و خائنی پاک می سازد.»

عوامل تأثیرگذار در گسترش عدالت

اگر بخواهیم راز و رمز موفّقیت آن حضـرت را در پیاده کردن حکومت عدل در پهنه زندگی بشـر ترسیم کنیم می توان گفت که در آن روز هم فاعلیّت فاعل تام است و هم قابلیّت محل، تکمیل شـده است؛ زیرا در نظام امامت که عهده دار اجرای حقّ و عـدالت است، شـخص امـام که در رأس آن قرار دارد نمـونه و الگـوی اعلاـ و نمـایش عملی و تجسّم ظهور تمـام برنـامه هـای اسـلامی و تعلیمات آن و نسخه سعادت بخش جامعه بشری است. در این نظام، هم قوانینی که اساس عمل است به عدل، حقّ و برقراری توازن و تعـادل نظر دارد، و هم حاکم و نظام حکومت و قوه مجریه ای که اجرای این قوانین را بر عهـده دارد از طریق عدل منحرف نمی شود.

۱- ۲۸. همان، ج ۲، ص ۴۲۸؛ بحارالأنوار، ج ۵۱، ص ۱۳.

۲- ۲۹. بحارالأنوار، ج ۵۱، ص ۱۲۰.

عامل دیگر برای موفّقیت حضرت مهدی علیه السلام در گسترش عدل در جامعه، تکامل عقول بشر در آن عصر است. کسانی با عدل و داد در گیرند که عقلشان کامل نیست و وقتی مردم از لحاظ عقل ضعیف باشند زیر بار حکومت عدل نمی روند؛ زیرا طبق احادیث، عدل از جنود عقل به شمار می آید و جور از جنود و لشکریان جهل.(۱)

لذا در روایتی از امام باقرعلیه السلام می خوانیم: «إذا قام قآئمنا وضع اللّه یده علی رؤوس العباد، فجمع بها عقولهم وکملت بها أحلامهم»؛(۲) «هنگامی که قائم ما قیام کند خداوند دستش را بر سر بندگانش می گذارد و بدین وسیله عقول آنها کامل و افکارشان را پرورش می دهد.»

بنابراین، عصر حضرت مهدی علیه السلام به جهت تکامل عقولشان و نیز عظمت نظام امامت، به سرعت تمام، پذیرای حکومت آن حضرت خواهند بود.

سیره عملی و روش شخصی حضرت مهدی علیه السلام

امام مهدی علیه السلام مانند همه پیامبران و رهبران راستین و شایسته الهی بسیار ساده زیست است، لباس های درشت و کم بها می پوشد، خوراک خشک و ناگوار می خورد، و... ؛ زیرا رهبری جامعه انسانی چنین سیره و روشی را نیز لازم دارد و در فکر آسایش خلق بودن و لحظه ای برای آنان نیاسودن، شرط اصلی آن است.

۱- ۳۰. اصول کافی، ج ۱؛ کتاب العقل و الجهل، ح ۱۴.

۲- ۳۱. بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۳۲۸؛ اصول کافی، ج ۱؛ کتاب العقل والجهل، ح ۲۱

امـام صادق علیه السـلام فرمود: «ما تسـتعجلون بخروج القآئم، فواللّه ما لباسه إلّا الغلیظ ولا طعامه إلّا الجشب»؛(۱) «به چه جهت درباره خروج قائم عجله دارید؟ به خدا سوگند! او جامه ای درشت می پوشد، و خوراک خشک و ناگوار می خورد ...».

وضعیت امنیت اجتماعی در عصر ظهور

امنیت اجتمـاعی، امنیّت در بخش هـای گونـاگون زنـدگی اجتمـاعی را شامـل می شود. یعنی امنیت در بخش هـای اقتصـادی، سیاسـی، دفاعی، فرهنگی و غیره. امنیت اجتماعی زمینه همه فعالیت های درست و مفیـد اجتماعی و شـرط لازم رشـد و تکامل فرد و جامعه است.

امام مهـدی علیه السـلام پدیـد آورنـده امنیّت اجتماعی است، امنیتی که بشـریّت در تمام دوران تاریـخ خود مانند آن را ندیده است.

امـام صـادق علیه السـلام در تفسـیر آیه « وَعَـدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصّالِحـاتِ لَيَسْـتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الأَرْضِ كَمَا اسْـتَخْلَفَ الَّذِيـنَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضـى لَهُمْ وَلَيُبَـدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْـدِ خَوْفِهِمْ أَمْنـاً... ».(۲) فرمود: این آیه دربـاره قـائم و یارانش نازل شده است.

رشد عقلی و تکامل علمی در عصر ظهور

نقش اصلی دعوت پیامبران در گسترش دانایی و آموزش و تجربه و تعلیم است و ایمان از شاخه های دانایی و شناخت به شمار می رود. پیامبران به انسان ها راه و رسم زندگی، هدف و نتیجه آن را می آموختند.

۱- ۳۲. الغیبه نعمانی، ص ۲۳۳.

۲- ۳۳. سوره نور، آیه ۵۵.

از سوی دیگر چون هدف از خلقت انسان، رشد و تکامل معرفت و شناخت اوست باید روزی این هدف تحقق یابد و روزگار دانش های راستین و پیروزی خرد بر مجهولات فرا رسد. از این رو در دوران ظهور که روزگار تحقق همه آرمان های انسانی و الهی است، شناخت انسان به تکامل نهایی می رسد، و در ابعاد گوناگون دانایی، از جهان شناسی، انسان شناسی و خداشناسی، عروج لازم را می یابد.

در دوران امام زمان علیه السلام، همه مسائل بشری به هدف اصلی و مرز نهایی می رسد، و بشریّت در تلاش اعصار و قرون خویش به محضر استاد و معلمی راه می یابد که نکته ای از دید ژرف نگر و حقیقت بین او پوشیده نیست و هدف او پرده برداری از حقایق و مجهولات است و تا سرحد امکان و توان انسان ها، آنان را به اوج تکامل علمی می رساند. این موضوع از مهم ترین برنامه ها و اقدام های حضرت مهدی علیه السلام است. و از این رهگذر دو محور اساسی تحقق می پذیرد:

۱ - با گسترش شناخت و کشف اسرار کائنات، پایه های خداشناسی استوار می گردد.

۲ - گسترش شناخت و دانایی، تشکیل جامعه انسانی و بسامان و مرفّه را ممکن می سازد.

پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله فرمود: «... تاسعهم قائمهم الذی یملأ اللَّه عزّوجلّ به الأرض نوراً بعد ظلمتها، وعدلاً بعد جورها، وعلماً بعد جهلها...»؛(۱) «نهمین

۱- ۳۴. کمال الدین، ج ۱، ص ۲۶۰.

از آنان قائم است که خداونـد به دست او سـرزمین تاریک [زنـدگی را نورانی و روشن می کنـد، و از عـدل می آکند، پس از [دوران]ظلم، و علم و دانایی را فراگیر می سازد پس از [دوران جهل و نادانی...».

امـام بـاقرعلیه السـلام فرمود: «إذا قـام قآئمنـا وضع یـده علی رؤوس العباد فجمع به عقولهم وأکمل به احلامهم»؛(۱) «قـائم ما به هنگام رستاخیز خویش، نیروهای عقلانی توده ها را تمرکز دهد و خردها و دریافت های خلق را به کمال رساند.»

رشد تربیتی عصر ظهور

تکامـل تربیت و بلوغ روحی انسـان از جمله برنـامه هـای مهمّ قیام امام مهـدی علیه السـلام است. حضـرت برنامه خود را از این نقطه زیربنـایی آغـاز می کنـد تـا برنـامه هـای دیگر او به شایسـتگی انجـام یابـد، و زمینه ها و شـرایط و عوامل اصـلی صـلاح، شایسـتگی، بسامانی، رفاه، عدالت، دادگری، قانون شناسـی، تعهدپذیری، مهر ورزی، محبّت، ایثار و فداکاری در سـطح جامعه ها پدیدار گردد.

امام علی علیه السـلام فرمود: «... ولو قد قام قآئمنا لذهبت الشحنآء من قلوب العباد...»؛(۲) «چون قائم ما قیام کند، کینه ها از دل ها بیرون رود.»

امام باقرعلیه السـلام فرمود: «إذا قام قائمنا وضع یـده علی رؤوس العباد... وأکمل به أخلاقهم»؛(۳) «هنگامی که قائم ما رستاخیز کند دستش را بر سر مردم می گذارد... و اخلاق آنان را تکامل بخشد.»

ص:۲۹

۱- ۳۵. بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۳۳۶.
۲- ۳۶. منتخب الاثر، ص ۴۷۴.
۳- ۳۷. بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۳۳۶.

نحوه تقسیم اموال در عصر ظهور

از جمله برنـامه هـای حضـرت مهـدی علیه السـلام اجرای اصل مساوات است. این اصل در آیات قرآن و احادیث پیامبر اکرم و امامان معصوم علیهم السلام، فراوان مورد تأکید قرار گرفته و ابعاد و جوانب آن شکافته شده و تبیین گشته است.

درباره دوران ظهور و تحقّق اصل مساوات و گسترش برادری و برابری در سراسر اجتماعات، احادیثی رسیده است که از بیان و محتوای آنها می توان کشف کرد که در دوران امام زمان علیه السلام، مساوات اجتماعی در سطحی بسیار عالی عینیت می یابد که شاید چگونگی آن و فراگیری و عمق نفوذ آن در این روزگاران برای ما - با ذهنیّت های موجود - پذیرفتنی نباشد.

پیامبر اکرم صـلی الله علیه وآله فرمود: «أبشرّكم بالمهدىّ يبعث فى أمّتى... يرضى عنه ساكن السمآء وساكن الأرض يقسم المال صحاحاً. فقال له رجل: وما صحاحاً؟ قال: التسويه بين الناس»؛(۱) «به مهدی بشارتتان می دهم. او از میان امت من برانگیخته می شود... ساکنان آسمان و زمین از او خشنود خواهند بود. او مال را درست تقسیم می کند. مردی پرسید: درست چیست؟ فرمود: میان همه به طور مساوی.»

رفاه اقتصادی در عصر ظهور

از برنامه ها و اقـدام های امام مهـدی علیه السـلام پدیـد آوردن رفاه اقتصادی در سـطح کلّ جامعه بشـری است. بخش عظیم و مهمّی از مسائل عقب ماندگی و وابستگی

۱- ۳۸. بحارالأنوار، ج ۵۱، ص ۸۱.

و کمبود مواد غذایی به دو عامل بستگی دارد که با یکدیگر ارتباط دارند:

۱ – نظام اقتصادی استعمارگر حاکم بر جهان.

۲ – نظام سیاسی حاکم بر جامعه که همواره به زیان ملت های خود گام بر می دارند.

در رستاخیز ظهور حضرت مهدی علیه السلام این بندها و دام ها از سر راه برداشته می شود، و عوامل سلطه بر فکر و فرهنگ و اقتصاد و سیاست جهانی و کشورها نابود می گردد.

احادیث درباره رفاه اقتصادی دوران ظهور بسیار است و شاید از جمله مسائلی باشد که بیشترین تأکید بر آن شده است، و شاید پس از اصل عدالت دومین موضوعی باشد که در آن دوران در جامعه ها پدید می آید. و این هر دو با یکدیگر پیوندی ناگسستنی دارند؛ زیرا که اجرای عدالت برای از میان بردن روابط ظالمانه و غاصبانه آکل و مأکول است تا اقویا حقّ ضعیفان را نخورند و آنان را محروم نسازند. بنابراین، رفاه اقتصادی برای همه، با اجرای اصل عدالت اجتماعی و برپایی قسط قرآنی امکان پذیر است، بلکه رفاه و بی نیازی، از میوه های درخت تناور عدل است، و امام با تحقق بخشیدن به اصول دادگری و عدالت اجتماعی، همگان را به زندگی درست و سازمان یافته می رساند.

امام صادق علیه السلام می فرماید: «إنّ قائمنا إذا قام أشرقت الأرض بنور ربّها،... ویطلب الرجل منکم من یصله بماله ویأخذ من زکاته لا یوجد أحد یقبل منه ذلک. استغنی الناس بما رزقهم اللّه من فضله»؛(۱) «هنگام رستاخیز قائم ما،

ص:۳۱

۱- ۳۹. بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۳۳۷.

زمین با نور خدایی بدرخشد... و شما به جست وجوی اشخاصی بر می آیید که مال یا زکات بگیرند، و کسی را نمی یابید که از شما قبول کند، و مردمان همه به فضل الهی بی نیاز می گردند.»

پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله فرمود: «امّت من در زمان مهدی علیه السلام به نعمت هایی دست یابند که پیش از آن و در هیچ دوره ای دست نیافته بودند. در آن روزگار، آسمان باران فراوان دهد، و زمین روییدنی را در دل خود نگاه ندارد».(۱)

در حدیثی دیگر پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله فرمود: «... خداوند برای قائم علیه السلام گنج ها و معادن زمین را آشکار می سازد...».(۲)

امام باقرعلیه السلام فرمود: «... تطوی له الأرض... فلا یبقی فی الأرض خراب إلّا قد عمر... »؛(۳) «... زمین برای قائم ما در هم پیچیده می شود و... در زمین جای ناآبادی باقی نمی ماند...».

همچنین امام باقرعلیه السلام فرمود: «وتظهر له الکنوز...»؛(۴) «... برای قائم ما گنج ها آشکار می گردد ...».

وجه کثرت اموال در عصر ظهور

در این مورد چند احتمال وجود دارد:

۱ - این که کثرت اموال در دست مردم از راه معجزه و به برکت وجود امام زمان علیه السلام در میان مردم باشد. این احتمال از جهاتی قابل مناقشه است:

۱- ۴۰. همان، ج ۵۱، ص ۸۲.

۲- ۴۱. اعلام الوری، ص ۴۱۳.

۳- ۴۲. کمال الدین، ج ۱، ص ۳۳۱.

۴- ۴۳. کمال الدین ج ۱، ص ۳۳۱.

اوّلاً: این نظریه خلاف قانون معجزات است؛ زیرا قرار نیست که همه کارها با معجزه صورت پذیرد. سعادت انسان که عصر ظهور زمینه ساز آن است در این است که از راه طبیعی به کمال خود برسد.

ثانیاً: سیاق روایات در این باب به تشکیل نظامی اقتصادی عادل اشاره دارد که بشر می تواند در پرتو آن درآمد کافی و وافر داشته باشد. و این معنا با اعجاز سازگاری ندارد.

۲ - این که وفور مال و نعمت ها به جهت گسترش زراعت و کشاورزی و تجارت است، گر چه الطاف خداوند متعال نیز در توفیر این گونه نعمت ها مؤثر است.

۳ - این که توفیر مال به جهت دسترسی و سیطره بر بانک های بزرگ در عالم باشد، به جهت آنکه بیشتر اموالی که در آنها نهفته اند، غصبی و حرام و نامشروع است، لذا حکومت عدل جهانی آنها را به طور مساوات بین مردم تقسیم می کند.

وضعیت مساجد در عصر ظهور

در دوران ظهور، دین و مذهب به سوی هدف اصلی هدایت می شود، و جهت گیری و حرکت مذهبی در راه سعادت و رفاه و تعالی انسان قرار می گیرد، و از قشری گری و سطحی نگری و تجمّل گرایی زاید - که کار مذاهب باطل یا منحرف است - دور می گردد. از این رو امام مهدی علیه السلام در آغاز رستاخیز خویش به پیرایش و آبادی ها از مظاهر تجمل گرایی ها و مصرف زدگی ها به ویژه در سازمان ها و مؤسسات مذهبی می پردازد. امام همه امکانات و نیروها را صرف

هدف های اصلی مذهب می کند؛ یعنی برپایی عدالت و رفاه عمومی و نجات انسان ها از چنگال اهریمنی ظلم و محرومیت. برای تحقق این آرمان ها به ضرورت، تزیین معابد و مساجد و ظاهر سازی های بی محتوا و تشکیلات عریض و طویل به نام مذهب و دین ممنوع می گردد و همه مظاهر این گونه معابد ویران می شود و معابد به صورت ساده و بی آرایش و دور از هر گونه تزیین و تجمّل در می آید.

عمر بن جمیع از امام باقرعلیه السلام سؤال کرد: نماز گزاردن در مساجدی که نقش و نگار دارد (آیینه کاری، کاشی کاری و تزیینات دارد) چگونه است؟ امام فرمود: «أکره ذلک ولکن لا یضرّکم الیوم ولو قد قام العدل لرأیتم کیف یصنع فی ذلک»؛(۱) «این کار را خوش ندارم، و در این روزگار این موضوع ضرری برای شما ندارد، لیکن اگر عدالت حاکم گردد خواهید دید که در این امور چگونه عمل می کند.»

حرمین شریفین در عصر ظهور

کلینی و مفید با سند خود از ابوبصیر و او نیز از امام صادق علیه السلام نقل کرده که فرمود: «إنّ القائم علیه السلام إذا قام ردّ البیت الحرام إلی أساسه ومسجد الرسول إلی أساسه ...»؛(۲) «هنگامی که قائم قیام کند مسجد الحرام را به اساس خود باز می گرداند و نیز مسجد نبوی را به اساس خود باز می گرداند ...».

ص:۳۴

۱- ۴۴. کافی، ج ۳، ص ۳۶۸؛ بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۳۷۴.
۲- ۴۵. اصول کافی، ج ۴، ص ۵۴۳؛ الارشاد، ص ۳۶۴.

در مورد این حدیث می گوییم:

۱ – شیخ مفید این روایت را مرسلاً از ابی بصیر نقل کرده و کلینی نیز با این سند آن را نقل نموده است: «احمد بن محمّد، عمّن حدّثه، عن محمّد بن الحسین، عن وهیب بن حفص، عن ابی بصیر...» و معلوم است که سند ارسال دارد؛ زیرا راوی از محمّد بن حسین مشخص نیست.

شیخ طوسی رحمه الله نیز در کتاب «الغیبه»(۱) حدیث فوق را نقل کرده ولی در سند آن علی بن ابی حمزه بطائنی است که از سردمداران واقفی ها و از دشمنان امام رضاعلیه السلام به حساب می آید. نتیجه این که: این روایت هیچ سند معتبری ندارد، که قابل احتجاج باشد.

۲ – حضرت مهدی علیه السلام کسی است که مورد اعتماد شیعه و اهل سنّت است، و شیعه علاوه بر اعتماد، او را معصوم نیز می داند. او کسی است که مطابق روایات فریقین سیره ای پسندیده دارد و بعد از ظهورش زمین را پر از عدل و داد خواهد کرد. کسی که چنین اوصافی دارد هرگز شک و تردیدی در عملکرد او نخواهد شد، در صورتی که مسجد الحرام و مسجد النبی را برای مصالحی خراب کرده و به اساس آن بازگرداند.

۳ – بر فرض صحت روایت ممکن است که توجیه آن این باشد: از آنجا که برخی از نواحی این دو مسجد به توسط سلاطین جور به جهت ریا و دیگر اهداف و یا با مال حرام و غصبی ساخته شده است، برای آنکه آثار ظالمین باقی نماند آنها را خراب می کند و به جای اصلی آن باز می گرداند.

۴ – مطابق روایت صحیح مسلم، پیامبرصلی الله علیه وآله قصد داشت که کعبه را خراب

۱– ۴۶. الغیبه، ص ۲۸۲.

کرده و از نو بنا کند، ولی به جهت آنکه مردم تازه مسلمان بودند از این کار صرف نظر کرد.

مسلم در صحیح خود از عبداللّه بن زبیر از عایشه نقل کرده که رسول خداصلی الله علیه وآله فرمود: «یا عائشه! لولا أنّ قومک حدیثو عهد بشركٍ لهدمتُ الكعبه فالزقتها بالأرض، وجعلت لها بابین: باباً شرقیاً وباباً غربیاً وزدت فیها ستّه أذرع من الحجر، فإنّ قریشاً اقتصرتها حیث بنت الكعبه».(۱) حدیث دیگری نیز مسلم در همین باب نقل کرده است، که برخی از سلاطین کعبه را خراب کرده، و دوباره بازسازی کردند.(۲)

انتقام از مخالفان

مجلسی به سندش از بشیر نبّال از امام صادق علیه السلام نقل کرده که فرمود: «هل تدری أوّل ما یبدء به القائم علیه السلام؟ قلت: لا. قال: یخرج هذین رطبین غضّین فیحرّقهما ...»؛(۳) «آیا می دانی که اولین کاری که قائم انجام می دهد چیست؟ بشیر گفت: خیر، حضرت فرمود: آن دو نفر را در حالی که تر و تازه هستند خارج کرده و هر دو را آتش خواهد زد ...».

در مورد این حدیث می گوییم:

۱ - مجلسی رحمه الله این حدیث را از کتاب فضل بن شاذان به سندش از بشیر نبّال نقل کرده است. ولی توثیقی در کتب رجال برای بشیر نبّال نرسیده، و لذا روایت از این جهت ضعیف السند بوده و قابل احتجاج نیست.

۱- ۴۷. صحیح مسلم، ج ۴، ص ۹۸.

۲- ۴۸. همان.

۳- ۴۹. بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۳۸۶.

۲ – بر فرض صحت سند روایت، همان گونه که اشاره شد مهم ترین کار امام مهدی علیه السلام اقامه حقّ و عدل است، و این عمل مصداق بارز آن به حساب می آید.

۳ – در روایت تصریح نشده که مقصود از آن دو نفر کیست، لذا ممکن است که مقصود برخی از خلفای بنی امیّه یا بنی عباس باشند.

۴ – در صورت صحت حدیث، از آنجا که امام مهدی علیه السلام معصوم بوده و عمل او عین عدل و حق است باید اهل سنّت نسبت به این دو خلیفه تجدید نظر کرده و با دید دیگری به آنان نظر کنند.

۵ – مکانی که این دو در آن دفن شده اند حجره پیامبرصلی الله علیه وآله به حساب می آید، و هرگز حقّی نداشتند که در آن دفن شوند، و از آنجا که کار حضرت اقامه عدل است، لذا جسد آن دو را از آن مکان بیرون می آورد.

عمل به حکم داوود

کلینی به سندش از امام باقرعلیه السلام نقل کرده که خطاب به اباعبیده فرمود: «... یا أباعبیده! إذا قام قآئم آل محمّدعلیه السلام حکم بحکم داوود وسلیمان لا یسأل البیّنه»؛(۱) «... ای اباعبیده! هر گاه که قائم آل محمدعلیهم السلام قیام کند به حکم داوود و سلیمان حکم خواهد کرد و لذا از دلیل و شاهد سؤال نمی کند.»

نعمانی از ابان بن تغلب نقل کرده که گفت: من با جعفر بن محمّدعلیهما السلام در مسجد کوفه بودیم که او دست مرا گرفته بود و فرمود: «ای ابان! زود است که

۱- ۵۰. کافی، ج ۱، ص ۳۹۷.

خداوند سیصد و سیزده مرد را در این مسجد شما حاضر کند... آن گاه به منادی امر می کند که ندا دهد: این مهدی است که به حکم داوود و سلیمان قضاوت خواهد نمود؛ که در قضاوتش از بیّنه سؤال نمی کند».(۱)

در مورد این گونه روایات می گوییم:

۱ - ظاهر روایات آن است که امام زمان علیه السلام بعد از ظهور به علم خود در هر واقعه ای حکم می کند نه به بیّنه، بر خلاف آنچه که امامان سابق بر او انجام می دادند. شیخ مفیدرحمه الله در کتاب المسائل می گوید: «امام علیه السلام می تواند به علم خود حکم کند همان طوری که به ظاهر شهادت ها نیز می تواند چنین کند و هر گاه شهادت را باطل ببیند بر علم خود حکم خواهد کرد ...».(۲)

علامه مجلسی رحمه الله در «مرآه العقول» می فرماید: «و این اختلاف در سیره اهل بیت علیهم السلام از قبیل نسخ نیست تا کسی اشکال کند که بعد از پیامبر نسخی نیست، بلکه یا به اعتبار تقیه در برخی موارد است و یا به جهت اختلاف اوضاع و احوال در زمان ها است ...».(۳)

۲ - از آنجا که وظیفه امام زمان علیه السلام بعد از ظهور پر کردن زمین از عدل و داد است، لذا طبیعی است که به واقع حکم نماید تا این که حقوق به صاحبان اصلی اش باز گردد، و مقتضای آن این است که حضرت به علم خود که از جانب خدا به او الهام شده حکم نماید، و این همان حکم داوود است.

۳ - حکم حاکم به علمش، بدون اتکا بر بیّنه و قسم، نه تنها مورد اتفاق علمای شیعه است بلکه برخی از علمای اهل سنّت نیز آن را جایز شمرده اند.

۱- ۵۱. الغیبه، نعمانی، ص ۱۶۹.

۲- ۵۲. بحارالأنوار، ج ۲۶، ص ۱۷۷.

۳- ۵۳. مرآه العقول، ج ۴، ص ۳۰۱.

ابن قدامه می گوید: «... از احمد بنابر نقلی شنیده شده که حکم حاکم به علمش جایز است، و این قول ابویوسف و ابوثور و رأی دوم شافعی و اختیار مزنی است؛ زیرا پیامبرصلی الله علیه وآله در موردی که ذکر می کند بدون بیّنه و اقرار و تنها با علم به گفتار مدعی حکم صادر کرد.

آن گاه می گوید: حاکم که به قول دو گواه حکم می کند به جهت غلبه بر ظن اوست، پس در مورد علم و قطع، اولی به جواز حکم است.

و دیگر این که حاکم می تواند در تعدیل و جرح شهود به علم خود عمل کند، پس در ثبوت حقّ به طریق اولی می تواند به علم خود حکم نماید».(۱)

نتیجه این که: هیچ استبعادی ندارد که حضرت مهدی علیه السلام در قضایا به علمی که از جانب خداوند به او الهام شده حکم نماید.

جهت مشارکت مسیح علیه السلام در حکومت حضرت مهدی علیه السلام

در مورد این حکمت هایی را می توان بیان داشت:

۱ - از آنجا که مسیحیان به حضرت مسیح اعتقاد دارند و از طرفی دیگر جمعیّت زیادی را در جهان تشکیل می دهند، لذا با مشاهده حضرت مسیح و یقین پیدا کردن پاپ و کشیش ها به او تسلیم او شده و با تسلیم حضرت مسیح علیه السلام نسبت به حضرت مهدی علیه السلام عموم آنان نیز تسلیم حضرت خواهند شد.

و لذا مفسران آیه « وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الكِتابِ إِلّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ »؛(۲)

۱- ۵۴. المغنی، ج ۱۱، ص ۴۰۱.

۲- ۵۵. سوره نساء، آیه ۱۵۹.

«و هیچ یک از اهل کتاب نیست مگر این که پیش از مرگش به او – حضرت مسیح – ایمان می آورد.» را مربوط به عصر نزول حضرت مسیح از آسمان در آخرالزمان می دانند.

۲ – به جهت آنکه زمینه پیروزی حضرت مهدی علیه السلام بر جهان و تسریع در آن فراهم گردد. و این از آثار حکمت اوّل است.

۳ – حضرت مسیح علیه السلام به نوبه خود می تواند متکفل مسئولیتی در حکومت جهانی حضرت مهدی علیه السلام گردد.

فاصله بین ظهور و روز قیامت

شیخ مفیدرحمه الله می فرماید: «بعد از دولت قائم علیه السلام برای هیچ کس دولتی نخواهد بود مگر آنچه در روایات اشاره شده که اولاد حضرت جانشین ایشان خواهند شد، ولی دلیل قطعی و ثابتی بر آن نیست. و اکثر روایات بر این دلالت دارند که مهدی علیه السلام این امت از دنیا رحلت نمی کند مگر چهل روز قبل از قیامت که در آن مدّت هرج و مرج خواهد شد و علامت خروج اموات و قیام ساعت حساب و جزا است...».(۱)

شیخ حرّ عاملی رحمه الله در شرح و توضیح کلام شیخ مفیدرحمه الله می نویسد: «شاید چهل روز ایّام رجعت باشد و این عدد اشاره به کمی دوران حضرتش باشد، چون مقدار زیاد را به هفتاد و مقدار کم را با عدد کمتر معرّفی می کنند. و یا این که هر روز از آن چهل روز برابر هزار سال باشد.

۱- ۵۶. ارشاد مفید، ج ۲، ص ۳۸۷.

چنان که خداوند می فرماید: « وَإِنَّ يَوْماً عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمّا تَعُدُّونَ »؛(۱) «یک روز نزد پروردگار مثل هزار سالی است که شما می شمارید.»

و شاید مراد از قیامت، قیامت صغرا باشد، و البته اطلاق قیامت بر رجعت مانعی ندارد، زیرا قیامت بر هر دو اطلاق می شود».(۲)

شهادت حضرت مهدی علیه السلام

گاهی گفته می شود: اگر حکومت حضرت مهدی علیه السلام حکومت عدل جهانی است چرا حضرت به شهادت می رسند؟

در مورد سؤال فوق می گوییم:

دلیل قطعی یا متواتری بر شهادت حضرت مهدی علیه السلام در دست نیست. آری، کسانی که قائل به شهادت حضرت شده اند به دو دلیل تمسّک کرده اند:

الف. روایات عام که دلالت دارد بر این که تمام امامان به مرگ غیر طبیعی از دنیا خواهند رفت.

از امام حسن علیه السلام نقل شده که فرمود: «ما منّا إلّا مسمومٌ أو مقتولٌ»؛(۳) «هیچ یک از ما امامان نیست جز آنکه مسموم یا شهید می شود.»

ب. روایات خاص که مربوط به شهادت امام زمان علیه السلام است، که مطابق روایتی، زنی به نام سعیده از طایفه بنی تمیم ایشان را به شهادت می رساند، به این نحو که از بالای بام، به هنگامی که حضرت در حال عبور است، سنگی به سوی ایشان پرتاب می کند و با آن، حضرت را به شهادت می رساند.(۴)

۱- ۵۷. سوره حج، آیه ۴۷.

۲- ۵۸. الإیقاظ من الهجعه، ص ۳۶۵ و ۳۷۱.

۳- ۵۹. بحارالأنوار، ج ۲۷، ص ۲۱۷.

۴- ۶۰. الزام الناصب، ص ۱۹۰.

ولی در پاسخ می گوییم:

اولاًـ: مسأله شهادت حضرت مهدی علیه السلام با روایاتی که دلالت بر اصلاح عموم مردم در عصر ظهور دارد سازگاری ندارد.

ثانیاً: روایت عام را که دلالت بر مرگ غیر طبیعی عموم اهل بیت علیهم السلام دارد، می توان به مورد امام مهدی علیه السلام تخصیص زد.

ثالثاً: روایت شهادت حضرت مهدی علیه السلام به دست زن تمیمی از حیث سند تمام نیست.

رابعاً: روایاتی وجود دارد که حضرت مهدی علیه السلام به مرگ طبیعی از دنیا رحلت می کنند:

کلینی رحمه الله به سندش از امام صادق علیه السلام نقل کرده که فرمود: «... چون معرفت و ایمان به حضرتش در دل های مردم استقرار یافت، مرگ حضرت حجّت علیه السلام فرا می رسد. پس امام حسین علیه السلام متولّی غسل و کفن و حنوط و دفن ایشان خواهد شد».(۱)

زهری می گوید: «حضرت مهدی علیه السلام چهارده سال زندگی می کند سپس به مرگ طبیعی از دنیا رحلت می کند».(۲)

ارطاه می گوید: «به من خبر رسیده است که حضرت مهدی علیه السلام چهل سال زندگی می کند، سپس به مرگ طبیعی در بستر خود می میرد».(۳)

۱- ۶۱. کافی، ج ۸، ص ۲۰۶.
۲- ۶۲. البرهان، متقی هندی، ص ۱۶۳؛ الفتن، ابن حمّاد، ص ۱۰۴.
۳- ۶۳. البرهان متقی هندی، ص ۱۵۷؛ الفتن ابن حمّاد، ص ۹۹؛ عقدالدُرر، ص ۱۴۷.

اصلاحات فراگیر

مطابق برخی از روایات، اصلاحات حضرت مهدی علیه السلام فراگیر بوده و شامل همه افراد روی زمین خواهد شد.

از امام حسن مجتبی علیه السلام نقل شده که فرمود: «خداوند در آخرالزمان مردی را برمی انگیزاند که کسی از منحرفان و فاسدان نمی ماند مگر این که اصلاح گردد».(۱)

امام باقرعلیه السلام می فرماید: «هنگامی که حضرت قائم ما قیام کند، دستش را بر سر بندگان خدا می گذارد و خردهایشان را جمع کرده (تمرکز می بخشد و رشد می دهد)، اخلاقشان را کامل می کند».(۲)

رسول خداصلی الله علیه وآله به حضرت فاطمه علیها السلام می فرماید: «خداوند از نسل این دو (حسن و حسین علیهما السلام) شخصی را برمی انگیزد که دژهای گمراهی را می گشاید و دل های سیاه قفل خورده را تسخیر می نماید».(۳)

مقرّ حکومت امام مهدی علیه السلام

از برخی روایات استفاده می شود که مقرّ حکومت و به تعبیر دیگر پایتخت حکومت حضرت مهدی علیه السلام کوفه خواهد بود.

ابوبصیر می گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: «ای ابامحمّد! گویا می بینم که قائم آل محمّد با خانواده اش در مسجد سهله فرود آمده است. گفتم: آیا خانه او مسجد سهله است؟ فرمود: آری...».(۴)

۱- ۶۴. اثبات الهداه، ج ۳، ص ۵۲۴.

۲- ۶۵. اصول کافی، ج ۱، ص ۲۵.

۳- ۶۶. عقدالدرر، ص ۱۵۲؛ اثبات الهداه، ج ۳، ص ۴۴۸.

۴- ۶۷. اصول کافی، ج ۳، ص ۴۹۵؛ کامل الزیارات، ص ۳۰.

امام صادق علیه السلام از مسجد سهله یاد کرد و فرمود: «آن خانه صاحب ما (حضرت مهدی علیه السلام) است، زمانی که با خاندانش در آنجا سکونت گزینند».(۱)

امام باقرعلیه السلام می فرماید: «مهدی علیه السلام قیام می کند و به سوی کوفه می رود و منزلش را آنجا قرار می دهد».(۲) و نیز آن حضرت می فرماید: «هنگامی که قائم ما قیام کند و به کوفه برود، هیچ مؤمنی نیست مگر آنکه در آن شهر در کنار مهدی علیه السلام سکونت می گزیند یا به آن شهر می آید».(۳)

حضرت علی علیه السلام در این باره می فرماید: «روزگاری فرا رسد که این جا (مسجد کوفه) نمازگاه و مصلای مهدی علیه السلام گردد».(۴)

آثار و برکات ظهور حضرت مهدی علیه السلام

امتیازات ظهور حضرت مهدی علیه السلام بر چند نوع است:

۱ - یک نوع امتیاز همانند امتیاز وجود پیامبر و بودن انسان در عصر ایشان و دیگر امامان است. اگر ما در عصر آن حضرات بودیم چه آثار و برکاتی بر ما مترتب می شد که الآن نیست، آن آثار و برکات بر انسانِ در عصر ظهور نیز مترتب می گردد.

۲ - یک سری امتیازات دیگری است که مخصوص عصر ظهور حضرت مهدی علیه السلام است. عصر ظهور حضرت عصری است که بهشت واقعی برای مردم در روی زمین تحقق یافته و عصر طلایی به حساب می آید، عصری که حتی

۱- ۶۸. اصول کافی، ج ۳، ص ۴۹۵؛ التهذیب، ج ۳، ص ۲۵۲.

۲- ۶۹. بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۲۲۵.

۳- ۷۰. همان، ج ۵۲، ص ۳۸۵.

۴- ۷۱. اثبات الهداه، ج ۳، ص ۴۵۲.

برای پیامبرصلی الله علیه وآله نیز فراهم نشد، از همه جهت شرایط برای یک زندگی ایده آل فراهم است، عصری که در هیچ یک از نقاط عالم ظلم و تعدّی نخواهد بود... و این امتیاز و اثر بسیار عالی است که انسان می تواند کسب کند.

تکنولوژی در عصر ظهور

قبل از بررسی این موضوع باید دو نکته را در نظر بگیریم:

۱ - هدف غایی از خلقت که مطابق برخی از آیات، عبودیت در تمام سطوح است تنها و به طور کامل در عصر ظهور حضرت تحقق می یابد.

۲ - اسلام به هر دو جنبه انسان، یعنی مادی و روحی او توجّه دارد. ولی اصالت را با روح او قرار داده و اگر به امکانات و رفاهیات او توجه می کند به دید اصالتی نیست.

با توجه به این دو مقدمه به این نتیجه می رسیم که امام زمان علیه السلام هم از تکنیک روز استفاده می کند و هم در گسترش آن می کوشد ولی به مقدار ضرورت و در راستای اهداف خلقت بشر که همان پیاده شدن عبودیت مطلقه در تمام زندگی بشر است.

علایم عصر ظهور

دانشمندان اسلامی به تبع روایات، علامات ظهور را بر دو قسم بعید و قریب تقسیم کرده اند. این تقسیم به لحاظ فاصله زمانی بین وقوع علامت و تحقق روز موعود است. علامات بعید و دور علاماتی هستند که قبل از ظهور

در فاصله زمانی طولانی تحقق می یابد. این نوع علامات بسیارند، و اکثر آنها در خارج تحقق پیدا کرده است. ولی علامت های قریب و نزدیک، هر علامتی است که متصل به عصر ظهور بوده و دلالت بر قرب ظهور دارد. این نوع علامت ها را به «علامات عصر ظهور» می شناسیم.

از علامات قریب که در عصر و سال ظهور به وقوع می پیوندند، می توان به فرو رفتن عدّه ای در سرزمین بیدا، صیحه آسمانی، قتل نفس زکیه و... اشاره کرد.

امام حسین علیه السلام غسل دهنده حضرت مهدی علیه السلام

مطابق برخی از روایات، امام را تنها امام باید غسل دهد، از جمله امام رضاعلیه السلام فرمود: «إنّ الإمام لا یغسّله إلّا الإمام»؛(۱) «امام را جز امام غسل نمی دهد.»

بنابراین، قدر مسلّم آن است که یکی از امامان معصوم باید حضرت مهدی علیه السلام را بعد از رحلت غسل دهد. امّا کدام یک از آن بزرگواران مراسم تغسیل و خاک سپاری را انجام می دهد؟

از روایات استفاده می شود که امام حسین علیه السلام بعد از رجعت، عهده دار این امر خواهد شد.

از امام صادق علیه السلام نقل شده که فرمود: «... جآء الحجّه الموت فیکون الذی یلی غسله وکفنه وحنوطه وإیلاجه حفرته الحسین ولا یلی الوصیّ إلّا الوصیّ»؛(۲) «... مرگ حجت فرا می رسد پس متولّی غسل و کفن و حنوط و دفن او

۱- ۷۲. اصول کافی، ج ۱، ص ۳۸۴.

۲- ۷۳. بحارالأنوار، ج ۵۱، ص ۵۶، ح ۴۶.

امام حسین علیه السلام است و کسی به جز وصی متولّی امور وصی نمی شود.»

و نیز مطابق روایتی دیگر فرمود: «فإذا استقرّت المعرفه فی قلوب المؤمنین أنّه الحسین علیه السلام جآء الحجّه الموت فیکون الذی یغسله ویکفنه ویحنطه ویلحده فی حفرته الحسین بن علی علیهما السلام ولا یلی الوصیّ إلّا الوصیّ»؛(۱) «... چون معرفت و ایمان به امام حسین علیه السلام در دل های مؤمنین استقرار یافت، مرگ حضرت حجّت فرا می رسد، پس امام حسین علیه السلام متولّی غسل و کفن و حنوط و دفن ایشان خواهد شد، و هرگز غیر از وصیّ، وصیّ را تجهیز و آماده برای خاک سپاری نمی کند».

ص:۴۷

۱- ۷۴. اصول کافی، ج ۸، ص ۲۰۶؛ بحارالأنوار، ج ۵۳، ص ۹۴، ح ۱۰۳.

نوآوری در حکومت حضرت مهدی علیه السلام

در بین برخی از مردم این مطلب زیاد مطرح می شود که حضرت مهدی علیه السلام بعد از ظهور، دین جدیدی را عرضه می کند، در حالی که ما می دانیم مطابق نصّ قرآن، پیامبر اسلام صلی الله علیه وآله خاتم انبیاء و دین او خاتم ادیان است. از طرفی دیگر مطابق برخی از دعاها و زیارتها و نصوص روایی در مورد صاحب الأمر مهدی علیه السلام، آن حضرت احیا کننده شریعت جدّشان رسول خدا است.

پیامبر صلی الله علیه وآله فرمود: «القائم من ولدی اسمه اسمی وکنیته کنیتی وشمائله شمائلی وسنته سنتی، یقیم الناس علی ملتی وشریعتی ویدعوهم إلی کتاب اللّه عزّوجلّ...»؛ «قائم از اولاد من است اسم او همنام من و کنیه او همانند کنیه من و شمایل او همانند شمایل من و سنت او همان سنت من است. مردم را بر ملّت و شریعت من برپا می دارد، و آنان را به کتاب خدا دعوت می نماید».(۱)

سؤال این است که آیا در روایتی اشاره شده که آن حضرت به دین جدید دعوت می کند یا خیر، و اگر چنین است معنای آن چیست؟ در اینجا به این موضوع خواهیم پرداخت.

تحولی جدید در حکومت حضرت مهدی علیه السلام

طبیعت هر نهضت و قیام و انقلابی آن است که در برنامه های گذشته تجدید نظر کرده و درصدد پیاده کردن امری جدید باشد.

۱- ۷۵. بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۷۳، ح ۱۹.

نوآوری از ارکـان اصـلی هر نهضتی است، گرچه اصول آن نهضت از زمـان هـای گذشـته بوده است، ولی از آنجا که با مرور زمان پایه های آن سـست شـده و در آنها تغییر و تحوّلی به وجود می آیـد، لذا به جهت ایجاد دگرگونی در وضـعیّت موجود، انقلاب و قیامی انجام می گیرد. حال هرچه دایره این انقلاب بیشتر باشد، دگرگونی و تحوّل در آن بیشتر خواهد بود.

در مورد انقلاب جهانی حضـرت مهدی علیه السـلام با اهداف والایی که دارد از قبیل: عدالت گستری و پیاده کردن اسـلام در تمـام ابعاد آن و در سـطح کلّ جوامع، پی به دگرگونی و تحوّلی عظیم در تمام زمینه ها خصوصاً در معارف و قوانین اسـلامی خواهیم برد. این طبیعی است که حضـرت امر جدیـدی آورده و مردم را به آن دعوت کنـد، ولی سـخن در دایره این امر جدید است.

نقل روایات

با مراجعه به روایات پی می بریم که تعبیراتی در مورد برنامه های حضـرت مهدی علیه السلام وجود دارد که احتیاج به بررسی هر یک از آنان است. در روایات، عناوینی از قبیل امر جدیـد، سـنت جدیـد، قضاوت جدیـد، سلطه جدیـد و دعوت جدیـد به چشم می خورد، که ممکن است در ابتدای امر برای برخی ایجاد شبهه یا سؤال کند که مقصود از جدید در این موارد چیست؟ مگر نه این است که مهدی علیه السلام دعوت کننده به همان شریعت اصیل اسلامی است؟ مقصود به این عناوین چیست؟

قبل از شرح هریک از این عناوین ابتدا به ذکر روایات پرداخته آن گاه هریک را تحلیل می کنیم:

۱ – ابی بصیر از امام صادق علیه السلام نقل می کند که فرمود: «واللّه لکأنّی انظر الیه بین الرکن والمقام یبایع الناس علی کتاب جدید...»؛ «...به خدا سوگند! گویا به مهدی بین رکن و مقام نظر می کنم که با مردم بر کتاب جدید بیعت می نماید...».(۱)

۲ – و نیز از امام باقرعلیه السلام نقل کرده که فرمود: «یقوم بامر جدید وکتاب جدید وسنه جدیده وقضاء جدید...»؛ «...هرگاه که مهدی خروج کند به امر جدید، و کتاب جدید و سنت جدید و قضاوت جدید قیام خواهد نمود...».(۲)

۳ – و نیز از امام باقرعلیه السلام نقل کرده که فرمود: «فواللّه لکأنّی انظر الیه بین الرکن والمقام، یبایع الناس بامر جدید وکتاب جدید وسلطان جدید من السماء...»؛ «به خدا سوگند! گویا نظر می کنم به مهدی بین رکن و مقام که با مردم به امر جدید و کتاب جدید و سلطه جدید از آسمان بیعت می کند...».(۳)

۴ – شیخ مفید به سندش از ابی خدیجه از امام صادق علیه السلام نقل کرده که فرمود: «إذا قام القائم علیه السلام جآء بامر جدید کما دعی رسول اللّه فی بذو الإسلام إلی أمر جدید»؛ «هنگامی که مهدی قیام کند امر جدیدی می آورد، همان گونه که رسول خدا در ابتدای اسلام مردم را به امر جدید دعوت نمود».(۴)

۵ – نعمانی به سندش از ابی حمزه ثمالی نقل می کند که گفت از امام باقرعلیه السلام شنیدم که می فرمود: «یقوم بامر جدید وسنه جدیده وقضاء جدید...»؛ «.. اگر قائم آل محمد خروج کند... قیام به امر جدید و سنت جدید و قضاوت جدید خواهد نمود...».(۵)

۱- ۷۶. بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۲۹۴، ح ۴۲.

۲- ۷۷. بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۲۳۰، ح ۹۶.

۳- ۷۸. همان، ص ۲۳۵، ح ۱۰۳.

۴- ۷۹. همان، ص ۳۳۸، ح ۸۲.

۵- ۸۰. همان، ص ۳۴۸، ح ۹۹.

بررسی کلّی روایات

همان گونه که قبلاً اشاره شد مقتضای طبیعی هر نهضت و قیامی دعوت به امر جدید است، ولی در مورد قیام جهانی حضرت مهدی علیه السلام امتیازات ویژه ای در این جهت وجود دارد:

۱ – مطابق برخی از روایات بخشی از احکام به جهت نبود شرایط و مقتضیات آنها در عصر معصومین بیان نشده است و تنها علمش نزد اهل بیت علیهم السلام است، که در عصر ظهور، آن احکام بیان خواهد شد.

۲ – بخشی از احکام است که به جهت ضایع شدن کتاب ها و احادیث تلف شده و به دست ما نرسیده است که قطعاً نزد امام زمان علیه السلام وجود دارد و آن ها را بیان کرده و به اجرا خواهد گذاشت.

۳ – در عصر غیبت به جهت دوری از امام معصوم علما و فقها مأمور به اخذ وظیفه از ادله ای هستند که غالب آن ها ظنّی است و در نتیجه احکامی که استخراج می شود احکام ظاهری است نه واقعی، گرچه ما در این عصر مأمور به عمل به این نوع احکام هستیم ولی در عصر ظهور به توسط امام زمان علیه السلام احکام واقعی عرضه می شود.

۴ – در طول تاریخ اسلام برخی از احکام کمتر به آن عمل شده یا اصلاً در جامعه پیاده نشده است همانند گرفتن جزیه با خفّت و خواری از اهل ذمّه در کشورهای اسلامی، که به طور حتم این گونه احکام در عصر ظهور به اجرا در خواهد آمد.

۵ – تا زمان ظهور به طور طبیعی دیدگاه و طرز تفّکر و تعقّل مردم بسیار

بالاـ رفته و آمادگی و قابلیّت های فوق العاده در فهم معارف دینی خواهند یافت، که در نتیجه احتیاج به پاسخ گویی با انحاء مختلف به این خواسته هاست.

با توجه و التفات به این امور پی خواهیم برد که حضرت گرچه احیا کننده شریعت اسلامی و پرچم دار آن است ولی این شریعت را با اسلوب و روش و بیانات جدیدی پیاده خواهد نمود.

بررسی هریک از عناوین

بعد از سلطه جدید بررسی کلّی روایات به بررسی هر یک از عناوینی می پردازیم که در روایات به آن ها اشاره شده است:

۱ – سلطه جدید

در این عنوان احتمالاتی وجود دارد:

الف – مقصود به آن اسلوب و روش جدید در اداره حکومت و شؤون مجتمع باشد که بشر شبیه آن را در هیچ نوع حکومت و دولتی ندیده است؛ زیرا حکومتی است اسلامی به تمام معنا و مطابق با پیشرفت و تمدن بشری.

ب – مقصود به آن سلطنتی است که نسبت به سلطنت ها و حکومت های سابق جدید است ولی تجدید کننده حکومت و سلطنت رسول خداصلی الله علیه وآله در عصر خلافتش می باشد.

۲ – امر جدید

درباره این عنوان نیز چند احتمال وجود دارد:

الف – مقصود به «امر» طلب باشد که شامل طلب فعل و طلب ترک است

و در نتیجه شامل احکام می شود؛ یعنی از آنجا که حضرت به واقع حکم می کند و نیز با در نظر گرفتن اموری که قبلًا به آن اشاره شد طبیعی است که حضرت امر جدیدی آورد، گرچه از اصول اصیل اسلامی تخطّی نمی کند.

ب - مقصود به «امر» روش و برنامه فکری و عقیدتی جدید با روش های نوین باشد که در برخی از روایات به آن اشاره شده است.

ج - مقصود به «امر» امارت، خلافت و امامت باشد همان گونه که در آیه «اولی الامر» به آن اشاره شده است، و از آنجا که امارت و خلافت حضرت با سایر خلافت ها فرق می کند لذا نسبت به آن ها جدید است.

۳ - دعوت جدید

در برخی روایات تعبیر «دعاء جدید»؛ یعنی دعوت جدید آمده است، در این عنوان نیز احتمالاتی وجود دارد از قبیل:

الف - مقصود، دعوت به مجموعه برنامه و قوانینی است که جدید است، و این مقتضای جهانی بودن حکومت حضرت است.

ب - از آنجا که امامانِ قبل از حضرت مهدی علیه السلام قیام عمومی و در سطح گسترده نداشتند، لذا دعوت حضرت به برپایی عدل و توحید در سطح جهاتی دعوتی جدید از ناحیه اهل بیت علیهم السلام است.

۴ - کتاب جدید

در برخی از روایات تعبیر «کتاب جدید» آمده است. در این که مقصود به آن چیست، احتمالاتی وجود دارد:

الف - مقصود، آوردن قرآن جدید باشد، که قطعاً این احتمال باطل است؛

ص:۵۳

زیرا اتفاق امّت اسلامی است که در قرآن نقصان و زیادتی ایجاد نشده و قرآن موجود همان قرآن در عصر نزول است که در دست امام زمان علیه السلام نیز موجود می باشد.

ب - مقصود این باشد که حضرت قرآن را آن گونه که در عصر رسول خداصلی الله علیه وآله بوده می آورد.

اگر مقصود این باشد که با تقدیم و تأخیر در آیات می آورد، این احتمال با قول به این که قرآن به امر رسول خداصلی الله علیه وآله تدوین شده و قرآن موجود نیز همان قرآن است، سازگاری ندارد.

ج - ممکن است که مراد همان قرآنی باشد که امام علی بن ابی طالب علیه السلام تدوین کرده و حضرت آن را می آورد، قرآنی که متنش همین قرآن موجود است ولی با بیان شأن نزول، تفسیر برخی آیات، ذکر ناسخ و منسوخ، عام و خاص، مطلق و مقیّد، و برخی خصوصیات دیگر که این احتمال به واقع نزدیک است.

امام باقرعلیه السلام فرمود: «إذا قام قائم آل محمّد ضرب فساطیط ویعلم الناس القرآن علی ما أنزل اللّه عزّوجلّ، فأصعب مایکون علی من حفظه الیوم، لانّه یخالف فیه التألیف»؛(۱) «هنگامی که قائم آل محمّد قیام کند خیمه هایی برپا می شود و مردم قرآن را آن گونه که خداوند عزّوجلّ نازل کرده فرا می گیرند. و این امر برای کسانی که قرآن را امروز حفظ کرده اند بسیار دشوار خواهد بود؛ زیرا با آنچه که الفت داشته و از قرآن مأنوس بوده اند مخالفت و مغایرت دارد».

ص:۵۴

۱- ۸۱. ارشاد مفید، ص ۳۴۴.

د – ممکن است که مقصود از «کتـاب جدیـد» معـارف و مفاهیم بلنـد و والایی است که امام از آیات برداشت کرده و به مردم عرضه می کنـد، معـانی که برای آنـان تـازگی دارد، و گویـا کتابی با مفاهیمی جدیـد آورده است. این معنا نیز ممکن است از روایت قبل استفاده شود.

۵ – سنت جدید

در برخی از روایات آمده است که حضـرت مهدی علیه السـلام سـنت جدیدی در عصـر حکومت خود دارند. مقصود به سنت جدید چیست؟ با آن که مطابق برخی از روایات پیامبر می فرماید: «سنت مهدی همانند سنت من است...».(۱)

در مـورد ایـن سؤال می تـوان گفـت: از آن جهت که حضـرت از طرفی به واقـع حکم می کننـد، و نیز حکـومت او در سـطح گسترده و جهانی است، و بشـر نیز در عصر ظهور به مستوای عالی فکری و پیشرفت عقلانی رسیده است، لذا روش حکومتی و اسـلوب خاصّی در حکومت داری دارنـد که بـا روش هـای دیگر فرق می کنـد. اگرچه نسـبت به اصول و چهـارچوب احکام اسلامی با سنت رسول خداصلی الله علیه وآله فرقی ندارد و تنها در اسلوب و روش با یکدیگر مغایر است.

ممکـن اسـت مقصـود از سـنت جدیـد آن باشـد که سـنت و روش حکومـتی حضـرت نسبت به روش هـای مردمی که قبـل از حکومت حضرت است جدید به حساب می آید.

۶ – قضاوت جدید

در برخی روایات نیز تعبیر «قضاء جدیـد» یعنی حکم و قضاوت جدید به چشم می خورد در این که مقصود به آن چیست، چند احتمال وجود دارد:

۱– ۸۲. بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۷۳، ح ۱۹.

الف – مقصود، خطوط جدید با برنامه های بسیار پیشرفته برای بشر در عصر ظهور باشد.

ب – احتمال دیگر این که: حضـرت علیه السلام اسلوب جدید در قضاوت و فصل خصومت بین مردم دارد، همان گونه که در روایات اشاره شده است که حضرت به حکم داود عمل کرده و درخواست بینه و دو شاهد عادل نمی کند.

«علی العرب شدید»

در غـالب روایاتی که اشاره شـد ذیل عناوین بحث شـده چنین تعبیری آمـده است: «بر عرب شدیـد» است. مقصود به این جمله چیست؟

آنچه به ذهن می رسـد – خـدا داناتر است – این که حضـرت مهـدی علیه السـلام قیام خود را از مکه که سـرزمین عرب اسـت شروع خواهد کرد، حضـرت برنامه های اصـلاحی و توسـعه ای خود را از سـرزمین اعراب شروع خواهد نمود، طبیعی است که این برنـامه ها با مشـکلات فراوانی همراه است: درگیری با سـفیانی ها و دجال ها و دیگر منحرفان که با برنامه های حضـرت به مقابله برمی خیزند در همین مناطق خواهدبود، طبیعی است که با چنین شـرایطی برنامه حضرت در عصر ظهور، سخت و دشوار خواهد بود، یعنی فشار زیادی به اعراب وارد خواهدکرد، گرچه حضرت از امکانات اعجازی هم استفاده می کنند.

شاهـد این معنا این که در برخی از روایات ذیل جمله «علی العرب شدید» چنین آمده است:«ویل للعرب من شـرّ قد اقترب»؛(1) «وای بر عرب از شرّی که برای او نزدیک شده است». ممکن است که به جهت ترحّم بر آن ها باشد.

۱– ۸۳. بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۲۹۴، ح ۴۲.

فهرست منشورات مسجد مقدّس جمکران

۱ قرآن کریم / چهار رنگ - گلاسه رحلی خط نیریزی / الهی قمشه ای

۲ قرآن کریم / (وزیری، جیبی، نیم جیبی) خط نیریزی / الهی قمشه ای

۳ قرآن کریم / نیم جیبی (کیفی) خط عثمان طه / الهی قمشه ای

۴ قرآن کریم / وزیری (ترجمه زیر، ترجمه مقابل) خط عثمان طه / الهی قمشه ای

۵ قرآن کریم / وزیری (بدون ترجمه) خط عثمان طه

۶ صحیفه سجادیه ویرایش حسین وزیری/الهی قمشه ای

۷ کلیات مفاتیح الجنان / عربی انتشارات مسجد مقدّس جمکران

۸ کلیات مفاتیح الجنان / (وزیری، جیبی، نیم جیبی) خط افشاری / الهی قمشه ای

۹ منتخب مفاتیح الجنان / (جیبی، نیم جیبی) خط افشاری / الهی قمشه ای

۱۰ منتخب مفاتیح الجنان / جیبی، نیم جیبی) خط خاتمی / الهی قمشه ای

۱۱ ارتباط با خدا واحد تحقیقات

۱۲ آشنایی با چهارده معصوم (۱و۲)/شعر و رنگ آمیزی سیّد حمید رضا موسوی

۱۳ آئینه اسرار حسین کریمی قمی

۱۴ آخرین پناه محمود ترحمی

۱۵ آخرین خورشید پیدا واحد تحقیقات

۱۶ آقا شیخ مرتضی زاهد محمد حسن سیف اللهی

۱۷ آیین انتظار (مختصر مکیال المکارم) واحد پژوهش

۱۸ از زلال ولایت واحد تحقیقات

۱۹ اسلام شناسی و پاسخ به شبهات علی اصغر رضوانی

۲۰ امامت، غیبت، ظهور واحد پژوهش

۲۱ امامت و غیبت از دیدگاه علم کلام علم الهدی / واحد تحقیقات

۲۲ امام رضاعلیه السلام در رزمگاه ادیان سهراب علوی

۲۳ امام شناسی و پاسخ به شبهات علی اصغر رضوانی

۲۴ انتظار بهار و باران واحد تحقیقات

۲۵ انتظار و انسان معاصر عزیز اللّه حیدری

۲۶ اهّمیت اذان و اقامه محمد محمدی اشتهاردی

۲۷ با اولین امام در آخرین پیام حسین ایرانی

۲۸ بامداد بشریت محمد جواد مروّجی طبسی

۲۹ بهتر از بهار / کودک شمسی (فاطمه) وفائی

۳۰ پرچمدار نینوا محمد محمدی اشتهاردی

۳۱ پرچم هدایت محمد رضا اکبری

۳۲ تاریخ امیر المؤمنین علیه السلام / دو جلد شیخ عباس صفایی حائری

۳۳ تاریخ پیامبر اسلام صلی الله علیه وآله / دو جلد شیخ عباس صفایی حائری

۳۴ تاریخچه مسجد مقدس جمکران / (فارسی، عربی، اردو، انگلیسی) واحد تحقیقات

۳۵ تاریخ سید الشهداءعلیه السلام شیخ عباس صفایی حائری

۳۶ تجلیگاه صاحب الزمان علیه السلام سید جعفر میرعظیمی

۳۷ جلوه های پنهانی امام عصرعلیه السلام حسین علی پور

۳۸ چهارده گفتار ارتباط معنوی با حضرت مهدی علیه السلام حسین گنجی

۳۹ چهل حدیث /امام مهدی علیه السلام در کلام امام علی علیه السلام سید صادق سیدنژاد

۴۰ حضرت مهدی علیه السلام فروغ تابان ولایت محمد محمدی اشتهاردی

۴۱ حکمت های جاوید محمد حسین فهیم نیا

۴۲ ختم سوره های یس و واقعه واحد پژوهش

۴۳ خزائن الاشعار (مجموعه اشعار) عباس حسینی جوهری

۴۴ خورشید غایب (مختصر نجم الثاقب) رضا استادی

۴۵ خوشه های طلایی (مجموعه اشعار) محمد علی مجاهدی (پروانه)

۴۶ دار السلام شیخ محمود عراقی میثمی

۴۷ داستان هایی از امام زمان علیه السلام حسن ارشاد

۴۸ داغ شقایق (مجموعه اشعار) علی مهدوی

۴۹ در جستجوی نور صافی، سبحانی، کورانی

۵۰ در کربلا چه گذشت؟ (ترجمه نفس المهموم) شیخ عباس قمی / کمره ای

۵۱ دلشده در حسرت دیدار دوست زهرا قزلقاشی

۵۲ دین و آزادی محمّد حسین فهیم نیا

۵۳ رجعت احمد علی طاهری ورسی

۵۴ رسول ترک محمد حسن سیف اللهی

۵۵ روزنه هایی از عالم غیب سید محسن خرّازی

۵۶ زیارت ناحیه مقدّسه واحد تحقیقات

۵۷ سحاب رحمت عباس اسماعیلی یزدی

۵۸ سرود سرخ انار الهه بهشتی

۵۹ سقّا خود تشنه دیدار طهورا حیدری

۶۰ سلفی گری (وهابیت) و پاسخ به شبهات علی اصغر رضوانی

۶۱ سیاحت غرب آقا نجفی قوچانی

۶۲ سیمای امام مهدی علیه السلام در شعر عربی دکتر عبد اللهی

۶۳ سیمای مهدی موعودعلیه السلام در آئینه شعر فارسی محمد علی مجاهدی (پروانه)

۶۴ شرح زیارت جامعه کبیره (ترجمه الشموس الطالعه) محمّد حسین نائیجی

۶۵ شمس وراء السحاب/ عربی السیّد جمال محمّد صالح

۶۶ ظهور حضرت مهدی علیه السلام سید اسد اللّه هاشمی شهیدی

۶۷ عاشورا تجلّی دوستی و دشمنی سید خلیل حسینی

۶۸ عریضه نویسی سید صادق سیدنژاد

۶۹ عطر سیب حامد حجّتی

۷۰ عقد الدرر فی أخبار المنتظرعلیه السلام / عربی المقدس الشافعی

۷۱ علی علیه السلام مروارید ولایت واحد تحقیقات

۷۲ علی علیه السلام و پایان تاریخ سید مجید فلسفیان

۷۳ غدیرشناسی و پاسخ به شبهات علی اصغر رضوانی

۷۴ غدیرخم (روسی، آذری لاتین) علی اصغر رضوانی

۷۵ فتنه وهابیت علی اصغر رضوانی

۷۶ فدک ذوالفقار فاطمه علیها السلام سید محمد واحدی

۷۷ فروغ تابان ولایت علی اصغر رضوانی

۷۸ فرهنگ اخلاق عباس اسماعیلی یزدی

۷۹ فرهنگ تربیت عباس اسماعیلی یزدی

۸۰ فرهنگ درمان طبیعی بیماری ها(پخش) حسن صدری

۸۱ فوز اکبر محمد باقر فقیه ایمانی

۸۲ کرامات المهدی علیه السلام واحد تحقیقات

۸۳ کرامت های حضرت مهدی علیه السلام واحد تحقیقات

۸۴ کمال الدین وتمام النعمه (دو جلد) شیخ صدوق رحمه الله / منصور پهلوان

۸۵ کهکشان راه نیلی (مجموعه اشعار) حسن بیاتانی

۸۶ گردی از رهگذر دوست (مجموعه اشعار) علی اصغر یونسیان (ملتجی)

۸۷ گفتمان مهدویت آیت اللّه صافی گلپایگانی

۸۸ گنجینه نور و برکت، ختم صلوات مرحوم حسینی اردکانی

۸۹ مشکاه الانوار علّامه مجلسی رحمه الله

۹۰ مفرد مذکر غائب علی مؤذنی

۹۱ مکیال المکارم (دو جلد) موسوی اصفهانی/ حائری قزوینی

۹۲ منازل الآخره، زندگی پس از مرگ شیخ عباس قمی رحمه الله

۹۳ منجی موعود از منظر نهج البلاغه حسین ایرانی

۹۴ منشور نینوا مجید حیدری فر

۹۵ موعودشناسی و پاسخ به شبهات علی اصغر رضوانی

۹۶ مهدی علیه السلام تجسّم امید و نجات عزیز اللّه حیدری

۹۷ مهدی منتظرعلیه السلام در اندیشه اسلامی العمیدی / محبوب القلوب

۹۸ مهدی موعودعلیه السلام، ترجمه جلد ۱۳ بحار - دو جلد علّامه مجلسی رحمه الله / ارومیه ای

۹۹ مهر بیکران محمد حسن شاه آبادی

۱۰۰ مهربان تر از مادر / نوجوان حسن محمودی

۱۰۱ میثاق منتظران (شرح زیارت آل یس) سید مهدی حائری قزوینی

۱۰۲ ناپیدا ولی با ما / (فارسی ،ترکی استانبولی، انگلیسی، بنگالا) واحد تحقیقات

۱۰۳ نجم الثاقب میرزا حسین نوری رحمه الله

۱۰۴ نجم الثاقب(دوجلدی) میرزا حسین نوری رحمه الله

۱۰۵ نشانه های ظهور او محمد خادمی شیرازی

۱۰۶ نشانه های یار و چکامه انتظار مهدی علیزاده

۱۰۷ ندای ولایت بنیاد غدیر

۱۰۸ نماز شب واحد پژوهش مسجد مقدّس جمکران

۱۰۹ نهج البلاغه/(وزیری، جیبی) سید رضی رحمه الله / محمد دشتی

۱۱۰ نهج الکرامه گفته ها و نوشته های امام حسین علیه السلام محمّد رضا اکبری

۱۱۱ و آن که دیرتر آمد الهه بهشتی

۱۱۲ واقعه عاشورا و پاسخ به شبهات علی اصغر رضوانی

۱۱۳ وظایف منتظران واحد تحقیقات

۱۱۴ ویژگی های حضرت زینب علیها السلام سید نور الدین جزائری

۱۱۵ هدیه احمدیه / (جیبی، نیم جیبی) میرزا احمد آشتیانی رحمه الله

۱۱۶ همراه با مهدی منتظر مهدی فتلاوی/بیژن کرمی

۱۱۷ یاد مهدی علیه السلام محمد خادمی شیرازی

۱۱۸ یار غائب از نظر (مجموعه اشعار) محمد حجّتی

۱۱۹ ینابیع الحکمه / عربی - پنج جلد عباس اسماعیلی یزدی

جهت تهیه و خرید کتاب های فوق، می توانید با نشانی:

قم - صندوق پستی ۶۱۷ ، انتشارات مسجد مقدّس جمکران مکاتبه و یا با شماره تلفن های ۷۲۵۳۷۰۰ ، ۷۲۵۳۳۴۰ - ۰۲۵۱ تماس حاصل نمایید.

کتاب های درخواستی بدون هزینه پستی برای شما ارسال می گردد.

سایر نمایندگی های فروش:

تهران: ۶۶۹۳۹۰۸۳ ، ۶۶۹۲۸۶۸۷ - ۰۲۱

یزد: ۶۲۴۶۴۸۹، ۲-۶۲۸۰۶۷۱ - ۰۳۵۱

فریدونکار: ۱۴ - ۵۶۶۴۲۱۲ - ۰۱۲۲

ص:۶۳

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ یَسْتَوِی الَّذِینَ یَعْلَمُونَ وَالَّذِینَ لَا یَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ .ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹